

אשית עצות בנפשי

שיעורים ושיחות

ממורינו ראש

הישיבה שליט"א

ק' שנה ג'

פרשת שלח
תשפ"ה

ליל שישי פרשת
קרח תשפ"ב

סיפורי מעשיות שב"ק
פ' שמות תשפ"ג

בירושלים עיר הקודש

שו"ת אחרי שיעור
ליל שישי פ' שלח פ"ה

מתוך שיעור ליל שישי
פ' בהעלותך תשפ"ה

שו"ת אחרי שיעור
ליל שישי נשא תשפ"ה

לשמיעת השיעורים

קול ברסלב: 1212-444-9191

– פנימי –

יוצא לאור על ידי תלמידי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו

להערות והארות: ushiseb@gmail.com

ליל שישי פרשת קרח תשפ"ב

קרית ברסלב – מקום כל כך טוב

ברוכים הבאים ושלום עליכם, אני מאוד שמח שהגעתי לשהות כאן בקרית ברסלב לימי הקיץ, במקום כזה קדוש, מקום כזה נקי, מי שכבר מורגל לטוב, לא שם לב לדברים הטובים שיש לו והוא לא מכיר בהם, אבל בן אדם שאין לו את הדבר הטוב, ופתאום הוא מקבל את הדבר הטוב, הוא מאוד שמח, כמו שרואים בחור שמחכה שנים לשידוך, ועדיין לא טוב לו, כפי שהתורה אומרת 'לא טוב היות האדם לבדו', וביום שהוא מתארס כל כך טוב לו, הוא לא צריך לאכול ולא צריך לישון, אבל עם הזמן הוא כבר מתרגל לזה והוא מפסיק להכיר בטוב, ואז שוב הוא מחכה לחתונה והוא כל כך שמח, ואחרי שעוברים כמה שבועות הוא שוכח, חוץ מבן אדם שחי עם התבודדות, ועושה כל יום חשבון לעצמו שלא מגיע לו כלום והקב"ה נתן לו מתנה את אשתו, אני תופס דוגמאות אלו כי אני מדבר כעת לאברכים, באמצע שבוע אני מדבר אותם דיבורים לבחורים, כעת זה לאברכים, ולכן המשלים הם משלים לאברכים, והנמשל הוא שאתם גרים כאן, ואתם לא קולטים את הטוב שיש כאן, אתם לא קולטים שכאן אתם יכולים להסתובב ברחובות עם ראש מורם, אין כאן חשש ראיות אסורות, יש רק עצים ושמים.

ליבנאל, עמדתי בחלון והתבוננתי בהתפעלות המון זמן, ובעל האכסניא שואל אותי מה אני כל כך מסתכל, אמרתי לו, תראה מה הולך כאן, רואים את השמים ואת ההרים, והעצים והנהרות, הוא אומר לי, אני לא יודע מה אתה רואה, זה לא כל כך פשוט... אני יוצא החוצה ואני רואה את ההרים הגבוהות, אני פשוט נעמד ומתבונן בנפלאות הבורא, עובר מישוהו ושואל אותי על מה אני מסתכל, אמרתי לו שאני רואה את הדברים הנפלאים שהקב"ה עושה, הוא אמר לי שגם הוא הסתכל כך כשהגיע לגור ביבנאל, זה עובר... בן אדם מתרגל לדברים טובים, ואנשים לא קולטים מה הולך כאן בקרית ברסלב, אנשים חיים כאן עם אמונה חיים כאן עם הקב"ה חיים כאן עם תפילה, יש כאן א' מידידי מתלמידי מוהרא"ש שהגיע לבקר את הקריה, והוא יוצא מהכלים, אמרתי לו שכנראה מוהרא"ש עומד ומסתכל כאן ונהנה, הוא אמר שהוא גם בדיוק חשב על שיחה כזו שיש מרבינו שאמר שהוא יעמוד ויסתכל מן הצד [חיי מוהר"ן סי' שמ"ט]. הייתי היום בתלמוד תורה ושמעתי את הילדים מדברים מהשי"ת, מספרים מעשיות של תפילה, א מחיה.

גבורתו של משה רבינו

השבוע בפרשת קרח, כולם מדברים מקורח, פרשה זו יפה נדרשת, כל אחד מסביר את קורח, ולא מדברים ממה רבינו, אני לא רוצה לדבר מקורח, אני

בן אדם מתרגל לטוב

אני זוכר שכשהגעתי פעם ראשונה

חיים מצאנו זי"ע היה אומר שקורח הלך בלבוש של אדמו"ר גדול, בבגדי לבן, אי אפשר בכלל לתאר את זה, ואני לא מבין איך משה רבינו היה יכול לעמוד לבד מול כולם.

חשיבות לימוד ליקוטי מוהר"ן

אברכים ביקשו ממני שנלמד ביחד ליקוטי מוהר"ן, אני לא אלמד תורות ארוכות, אני אלמד דברים שאפשר לקחת למעשה, נלמד עוד מעט תורה קטנה שיתרץ לנו את השאלה, אני זוכר שאחרי ההתקרבות שלי התחלתי ללמוד בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן, וממש בכיתי, לא הבנתי כלום, הרגשתי שאני אוכל קש, מוהרא"ש היה מדבר כל הזמן מהחשיבות של לימוד הספר, שמי שזוכה ללמוד את הספר נבקעין לו גידיו, וזוכה להיות ירא שמים, ולכן גרסתי הרבה את הספר, וכל פעם שהגעתי לתורות הקטנות בסוף נהנתי כי הבנתי אותם קצת, וב"ה אחרי עשרות פעמים לימוד הספר אפשר היה להתחיל להבין טיפה, אולי בפעם העשירית התחלתי טיפה לקבל טעם בספר, עכשיו אני לא רוצה להוריד את הספר מהיד, אני זכיתי הרבה שנים לשמש את סבא שלי הגה"ק מקארלסבורג זי"ע, ולא ידעתי אז מ'דרך הלימוד', סבא שלי ישב בציון הרשב"י במערה כל היום עם טלית ותפילין, ולמד זוהר הקדוש ועץ חיים, ואני הייתי בחור, ולא היה לי הרבה מה לעשות, למדתי איתו הרבה חברותא, אבל היו לי המון שעות, והסתובבתי שם הרבה וראיתי שם חסידי ברסלב שיושבים ולומדים כמה שעות ליקוטי מוהר"ן, ולא הבנתי מה זה, ידעתי שאפשר ללמוד ספרי חסידות כמה דקות לפני התפילה, אבל מה זה הדבר הזה שלומדים ספר חסידות כמה וכמה שעות, אחרי ההתקרבות בכלל לא קשה לי את השאלה הזאת, כי

רוצה לדבר ממשה רבינו, איך הוא היה יכול לעמוד לבדו נגד כולם, קורח היה יחד עם כל ראשי סנהדריות נגד משה רבינו, מוהרא"ש היה מספר שה'ישמח משה' זי"ע היה אומר, אני זוכר את כל הגלגולים שלי, צדיקים וזוכרים כל מה שהיה איתם עוד לפני שנולדו לעולם, אנחנו בקושי זוכרים מה קורה איתנו ברגעים אלו, אני לא יודע מי אני ומה אני עושה כאן, אבל הצדיקים יודעים מה עבר עליהם בגלגולים קודמים, ה'ישמח משה' זי"ע היה בוכה המון על חורבן הבית, ולכן לפני התקרבותו לחסידות, מאוד כאב לו שהחסידים תמיד בשמחה, ולא בוכים על החורבן, הוא ראה שחסידים רוקדים אחרי התפילה, הרי בשו"ע כתוב שראוי לכל ירא שמים להיות מיצר ודואג על חורבן הבית, וכשהלך לראשונה להרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, ראה הצדיק ברוח קדשו את מה שקשה לישמח משה, ואמר לו, מה שקשה לך שחסידים בשמחה, תדע שזה רק כלפי חוץ, אבל בפנים יש להם לב נשבר, כפי שחז"ל קוראים לזה בתי גואי ובתי בראי, והסיבה שהישמח משה כל כך התאבל בכל ימיו על החורבן היה כי הוא זכר שבאחד הגלגולים הוא היה בימי החורבן, וסיפר הישמח משה שבאחד הגלגולים הוא היה בדור המדבר, ושאל אותו נכדו ה'יטב לב' זי"ע, סבא, עם מי היית בזמן המחלוקת של קורח עם משה רבינו, ענה לו הסבא, אני עמדתי בצד ולא התערבתי, שאל הנכד, סבא היקר איך יכול להיות שלא עמדת עם משה רבינו, ענה לו הישמח משה, אתה לא יכול לתאר לעצמך את הנסיון הנורא שהיה אז, האנשים הכי חשובים היו יחד עם קורח, היה כזה בלבול נורא, ואני עמדתי בצד ולא התערבתי, אנחנו לומדים את החומש ונשמע לנו מצחיק בכלל שקורח הגיע לריב עם משה רבינו, אבל הרה"ק הדברי

את יצרו, וזה היה גבורות שמשון, דכתיב ותחל רוח ד' לפעמו. זה הסוד של כל דבר, כשמכניסים את הקב"ה לתוך הלב מקבלים גבורה גדולה, כשיש רוח ד' יכולים לזכות לגבורת שמשון, כל הכח שיש לאנשים חזקים, זה רק אם יש להם את הקב"ה.

עם אמונה מנצחים את כולם

מוהרא"ש היה מספר שהיה לו מלמד חסיד ברסלב, מוהרא"ש בכלל לא ידע אז על חסידות ברסלב, קראו למלמד ר' יעקב קלמנוביץ, ומוהרא"ש סיפר איך המלמד סיפר את הסיפור של דוד וגלית, חז"ל מספרים גלית היה מגיע כל בוקר וערב כשהיו צריכים לקרוא קריאת שמע, כדי לבלבל את ישראל, והוא היה נראה מאוד מפחיד, היו לו שש אצבעות על כל יד, והגיע דוד המלך שהיה איש קטן, עם כמה אבנים בכיס שלו, כתוב בזוה"ק שאבנים אלו היו התיבות 'שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד', אבל צריך לדעת שלכל דבר יש גם את הפשטות, רבינו רצה שנדע שכל דבר שכתוב בתורה, קודם היה מה שכתוב בפשטות, בשבוע הבא נלמד על פי האתון, בוודאי שיש בזה סודות נוראים, אבל הדבר גם בפשטות שהאתון פתח את הפה, ודוד המלך הגיע עם כמה אבנים קטנות, וגלית מאוד נעלב מזה שהוא מגיע ללחום עם כמה אבנים, וכי אני כלב שלוחמים איתי עם אבנים, אבל לדוד היה גבורה גדולה בלב, היה לו אמונה, היה לו את הפסוק 'שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד' והוא צחק על גלית וניצח אותו, מלמד טוב יודע איך להוריד את המלחמה כמו מלחמות שיש היום בין העמים, ומגיע איש קטן עם אמונה חזקה בלב, וכובש את הכל.

ראיתי אברכים בהיכל הקודש שיושבים כמה שעות ולומדים ספרי חסידות, ראיתי אברך יושב ולומד כמה וכמה שעות 'תולדות יעקב יוסף', ובאמצע בוכה ומתבודד, מוהרא"ש עשה איתנו משחק, הוא אומר לנו לגרוס קצת משניות, וכך רוצים להגיע לכאן, כי לא צריך לעשות כלום, רק קצת משניות, אבל זה כל כך מסוכן, כי בסוף נופלים עם המון שיעורים, עוד קצת גמרא ועוד קצת מדרש וכו', אבל על הספר ליקוטי מוהר"ן, לא קשה לי בכלל את השאלה הזאת, אחרי שמרגישים קצת טעם בספרי רבינו, לא רוצים לעזוב את הספר.

גבורה גדולה יש כשמכניסים את הקב"ה בלב

יש תורה קטנה בסימן רמ"ט בחלק א', וזה יבאר לנו את השאלה ששאלנו איך היה כח למשה רבינו לעמוד נגד כולם, היה לי את השאלה הזאת אתמול בלילה, הגעתי כאן לקריה, יש לי בעיר את הספרים שלי לפי הסדר שאני לומד שם, ויש לי כאן את הספרים שלי שאני אוהב כאן, וליד המיטה שלי כאן בקריה יש לי את הספר 'אשר בנחל', ופתחתי אתמול את הספר והתחלתי לבכות, איזה דברים מוהרא"ש עבר, והיה אחד לבד מול כולם, והיה לי קשה את אותה השאלה, איך הצדיקים מסוגלים ככה לעמוד לבד מול כולם, בכל דור ודור יש צדיקים כמו משה רבינו, אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, בואו נבין את דרכי הצדיקים, אולי נוכל לדחוף את הראש שלנו לענין זה, ונוכל להקל עלינו, וכך אומר רבינו: עיקר הגבורה היא בלב, מי שלבו חזק ואינו מתירא משום אדם ומשום דבר יכול לעשות גבורות נוראות ולכבוש מלחמות על ידי חוזק ותוקף לבו שאינו מתיירא ורץ לתוך תוקף המלחמה, וזהו איזהו גבור הכובש

יטפל בהם, הם חייבים להוציא את זה ולספר למישהו, יש אנשים שלא מסוגלים ללכת לשמחות, מה יגידו עלי וכו', אני רק יכול להגיד לאנשים שיש לי דרך להקל עליהם, יש לרבינו עצה בשבילים, אמונה, זה נותן חוזק בלב, רבינו דוחף לנו אמונה שוב ושוב, רבינו מספר לנו כל הזמן שהקב"ה כאן לידינו, אנשים סובלים יסורי הנפש, אולי הייתי צריך לעשות כך, ולמה לא עשיתי כך, אבל כשזוכרים שהקב"ה מנהל את העולם נרגעים, אם אני הייתי מנהל את העולם אולי הייתי צריך לעשות כך, אבל הקב"ה מנהל את העולם והוא החליט שיהיה כך, ובוודאי עשה את הכל לטובה, בני ישראל עברו במדבר צרות נוראות, הגיעו נחשים נוראים, משה רבינו הרים את ידיו כלפי מעלה, והזכיר להם שיש הקב"ה בעולם, בזוה"ק יש לשון שמשוה רבינו הרים אצבע אחת למעלה, שיראו שיש הקב"ה בעולם, חז"ל מספרים [ברכות לג.]. שפעם הגיע נחש לעיר אחת והנחש היה הורג אנשים, וקראו לר' חנינא בן דוסא, אמר להם ר' חנינא שיראו לו את החור שממש יוצא הנחש, ר' חנינא הניח שם את רגליו, והנחש יצא לנשוך את ר' חנינא, והנחש מת, ר' חנינא לקח את הנחש והניח על כתפיו, והביא את זה לבית המדרש, ואמר לתלמידים, הנחש לא הורג, החטא ממית, מי ששוכח מהקב"ה ניזוק, כל מה שהקב"ה עושה זה רק כדי שיזכרו ממנו.

מטרת כל העצור – לזכור מהקב"ה

הקב"ה מנסה את האדם בנסיונות קשים, והמטרה היא רק לדבר אחד, שהאדם ירים שוב את עיניו וידיו אל ד', ויזעק, רבש"ע אני בידך, תושיעני, אף אחד לא יכול לעזור לאדם, רק הקב"ה יכול לעזור לאדם, וזה מה שרבינו מדבר איתנו כל הזמן, ומי שלומד את ספרי

מצב הנפשי הנורא שיש היום

מוהרא"ש היה אומר בשיעורים, שמכל חמש אנשים יש ארבע ששבורים נפשית, מבחוץ נראים רגיל, אבל סובלים יסורי הנפש ופחדים וחרדות וכו', ככה היה אומר מוהרא"ש בזמנו, וכבר עברו כמה וכמה שנים מפטירתו, ומעניין אותי מה מוהרא"ש היה אומר היום, האם כל החמשה מתוך החמשה חולים בנפשם... אולי אפילו שש אנשים מתוך חמש אנשים סובלים מזה... ולכן יש היום מהפכה גדולה בעולם רפואת הנפש, וכולם הולכים ל'טיפולנים', כשהייתי בחור סבא שלי ביקש ממני שאלך לאסוף צדקה, והלכתי לגייס כסף, גם היום אני רוצה ללכת לבתי כנסיות אבל לא נותנים לי, זה דבר מאוד חשוב, זה זיכרון גדול לגוף, זה תיקון גדול, מוהרא"ש מביא מהרה"ק מסאטמאר שאמר בשם הרה"ק מבעלזא שזה תיקון לד' מיתות בית דין, ושאלתי פעם אחד את א' המשולחים למה הוא מגיע דווקא לאמריקה לגייס כסף, הרי בכל בית כנסת כאן יש המון משולחים, אולי עדיף שתלך לבית כנסת נידח שאף אחד לא מגייס שם כסף, ותהיה יחיד במקום, הוא אמר לי, אני מגיע לכאן דווקא בגלל יש כאן הרבה משולחים, כי אם יש כאן הרבה משולחים זה סימן שכאן מחלקים כסף, כשפותחים את כל המגזינים של הפרסומות רואים שבכל דף שני יש מודעה מדברת על טיפול נפשי, וזה סימן שמוכיח על המצב שלנו, שכולם צריכים טיפול נפשי, אם מפרסמים את זה, זה סימן שזה מה שהציבור צריך.

התרופה לחולי הנפש – אמונה

אי אפשר להגיד לאנשים 'אל תלך לטיפולנים', הרי האנשים סובלים יסורי הנפש באמת, והם חייבים שמישהו

אשה בריאה וילדים בריאים, הוא חייב לרקוד ולהודות לר', במקום להתלונן שהפסיד כמה דולרים, ובמקום לרוץ אחרי אנשים, אתה אומר בוקר טוב שנה שלימה ליהודי, כי בפורים הוא הולך לתת לך חמישים דולר [פופציגער], ככה סיפר לי פעם בחור, שהוא אומר בוקר טוב שנה שלימה למישהו שפורים נותן לו כסף, שאלתי אותו אחרי פורים מה היה, הוא סיפר לי שהמתין אצלו שעה שלימה ובסוף קיבל 50 דולר, אמרתי לו בפורים בשעה אפשר לעשות בבית כנסת כמה מאות דולרים, ומרוב טפשות אתה רץ אחרי בשר ודם כל השנה על חמישים דולר של פורים, במקום להיות עסוק בשטויות, תבוא הביתה ותגיד תודה להקב"ה, אתה כל כך חייב להקב"ה על החסד הרב.

יפה נדרשת בכל דור ודור

מוהרא"ש היה בוכה בכל השנה בפרשת קרח, כשהוא היה אומר את דברי רש"י, 'פרשה זו יפה נדרשת', שבכל שנה פרשה זו נדרשת שוב ושוב, כפי שרבינו אומר בספר המידות, שבכל דור יש בבעלי המחלוקת ניצוץ של דתן ואבירם, דיבוריו של מוהרא"ש נכנסו בקרבינו, להיזהר מדתן ואבירם ולהיות דבוק לצדיקים, כשפתחתי את הישיבה לקחתי בהתחלה מגידי שיעור, ושילמתי להם משכורות, ואחרי שנה ראיתי שזה לא תכלית לשלם כל כך הרבה כסף, ואמרתי לכולם שמאוד כואב לי, ואני לא רוצה להוציא כסף, אני אשב עם הבחורים מבוקר עד ערב, וכך אכן עשיתי, וב"ה שאני עושה את זה עד היום הזה, ואחד המגידי שיעור שהיו אז בישיבה שאל אותי מה מצאתי כאן בהיכל הקודש, היה אז קו טלפון שהיה אפשר לשמוע שיעורי מוהרא"ש, בשם 'קול אמונה', והוא אומר לי שהוא התקשר לשמוע

רבינו ישמע את זה, ומי שמסתובב במקום ששם נמצאים תלמידי רבינו, ישמע כל הזמן שיש הקב"ה בעולם, גם אם אתה מרגיש כמו עם ישראל בים סוף, אין לך שום עצה, תשמע את קולו של משה רבינו שאומר, לא לפחד, הקב"ה איתנו, והוא מנהל את העולם, ואז אפילו שמגיע קורח עם מאתיים וחמישים אדמור"ם, משה רבינו לא נבהל, הוא דבוק אל ר'.

להודות לר' ולא לבבות

אני מאוד שמח שהגעתי לימי הקיץ כאן לקריה, אני שמח כמו בחור שרק התארס, אני רק מקווה שזה ימשיך כך לכל הקיץ, אני לא צריך לאכול ולישון, פשוט טוב לי כאן, אני יכול להסתובב ולשוחח עם ד', להרים את העינים ולהגיד: רבש"ע תעזור לי, רבש"ע אתה איתי כאן, רבש"ע תשמור עלי, רבש"ע אני מבקש ממך שלא אשכח ממך אף פעם, שאזכור את מה שרבינו אמר לר' נתן שכל מה שרואים בעולם זה רק למען הבחירה והנסיון, כשמדברים עכשיו לאברכים צריך להזכיר את זה שוב, אברך התקשר אלי קודם שהבן שלו התזיל לעין 'סנט מוריץ', קודם צריך לשמור דברים כאלו במקומות גבוהים, או שלא מכניסים בכלל הביתה כשיש ילדים קטנים, אמרתי לאברך שישים את הילד בתוך האמבטיה, וישפוך המון מים על עין הילד ברצף, רבע שעה ברציפות, הוא אמר שאולי כן כדאי להזמין אמבולנס, אמרתי לו אתה יכול להזמין את הצלה, אבל זה מה שיגידו לך לעשות, ואני אחרי זה מתבונן בזה ואומר לעצמי, אברכים יושבים בבית מלאים בדאגות, מה יהיה ומה יהיה, ולא שמים לב שיש להם ילד בריא, עם עיניים בריאות, וכי מותר להתלונן על כך, אברך מגיע הביתה ורואה שיש לו

מחלוקת בבית, נלמד עוד תורה קטנה של רבינו בליקוטי מוהר"ן, זה גם קשור לפרשת השבוע, סימן ר"ג, רבינו אומר: מסיפורי דברים של הנשים יכולין לידע מעמד השכינה איך היא אוהזת כעת, וזה שכתוב אצל מרדכי, ומרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר, אסתר היא השכינה, ומרדכי היה משיג לידע שלום השכינה מחצר בית הנשים על ידי סיפורי דבריהם. כדי לדעת מה רבינו רוצה מאיתנו בדברים אלו, אנחנו צריכים ללמוד את זה כפי שמוהר"א ש לימד את זה, על פי מה שרבינו אומר בחיי מוהר"ן, שבימי אברהם אבינו קראו לשכינה בשם שרה, בימי יצחק אבינו נקראה השכינה בשם רבקה, ובימי יעקב אבינו בשם רחל ולאח, וכן הוא אצל כל אחד ואחד. כשיהודי מכבד את אשתו ומדבר יפה בבית, אז השכינה שורה בביתו, כשמשמחים את האשה, משמחים את השכינה, כשמביאים הביתה דברים טובים לאשה ודואגים לכל צרכיה, מביאים את הדברים לשכינה, ועל זה אומר רבינו שעל ידי דיבורי הנשים יודעים מצב השכינה, אם מדברים יפה ובשלום, השכינה בשלום והשכינה בבית, מסיפורי דברים של הנשים יודעים מצב השכינה, אם האשה אומרת יש לי בעל טוב, יודעים שמצב השכינה אצלו בבית במצב טוב מאוד.

שלום בית היא עבודה קשה של עבודה חמידות

זה בכלל לא דבר קל, בחורים שומעים את זה, הם אומרים שהם כבר רוצים להתחתן כדי לשמח את השכינה, אבל האברכים יודעים שזו עבודה קשה, עבודת המידות, אין דרך להגיע לשלום בית ולשמח את השכינה הקדושה בלי שעובדים קשה על המידות, כי כל אחד בטוח שהוא צודק, ויכול להיות שהוא

שיעור ליל שישי בקול אמונה, והוא לא שומע שם כלום, דיבורים מאוד פשוטים של אמונה, ואז הבנתי את הכוונה 'עתה ידעתי כי גדול השם', שאני זוכה לשמוע בדיבורים אלו את דברי השם.

גנות המחלוקת וריבוי השלום

חז"ל מדגישים לנו בפרשתינו שבת דין של מעלה אינו מעניש רק אחרי גיל עשרים שנה, וכאן במחלוקת קורח נהרגו אנשים נשים וטף, כי יש לו לאדם להיזהר מאוד מהמחלוקת, ומזה צריך כל אחד להיזהר, כי אם יש מחלוקת בבית, הילדים נענשים, בן אדם מאבד את ילדיו כשאין לו שלום בית, הרחוב נוצץ ומושך, והילד חייב שיהיה לו בית נעים, שירצה להישאר ירא השם, חייבים לדבר יפה בבית חייבים לדבר מתוך רכות, אסור לצעוק בבית, היום בבוקר שאל אותי אברך, מה הכוונה שרבינו אומר בספר המידות שעל פי הזכובים אפשר לראות את השלום בבית, אמרתי לו רבינו מרשה להגיד בדבריו מה שרוצים רק לא ללכת מההלכה, ולכן אגיד לך פשט שיכול לקרב אותך להלכה, על ידי זכובים אפשר להביא שלום בית, אם למשל לבעל לא מפריעים הזכובים, ולאשה מפריעים זכובים, היא לא אשמה ואני לא אשם, נעשה שלום בבית, ונראה מה אפשר לעשות שהיא תהיה מרוצה, כשנכנס הביתה משהו מטריד כמו זכוב, אז רואים את השלום בית, וזה לא רק זכוב, כל דבר שבא להטריד את אחד הצדדים, אז רואים את השלום בית.

כפי השלום בבית – כך השכינה בבית

מאוד יפה לעשות משל ונמשל על קורח ועל דתן ואבירם, אנחנו צריכים לקחת את הפרשה לעצמינו, לא לעשות מחלוקת על צדיקים, ולא לעשות

כך הרבה מהצרות, אל תספרו כל הזמן שהאברך הזה צריך רפואה, וההוא צריך ישועה, תדברו מהנסים הגדולים שיש לכם, תספרו את הנסים שהקב"ה עזר לך, וכשחבר עוצר אותך ושואל אותך מה חדש, אל תספר לו את כל השטויות מפוטין ואירן, תספר לו שהרופא אמר לך שלא יהיו לך ילדים, וב"ה יש לך ילדים מאירים ובריאים, ותספר לו שאמרו לך שבחיים לא תתחתן ובסוף מצאת שידוך כזה טוב, אל תדברו כל הזמן מצרות, תספרו מהנסים שהקב"ה עושה לכם, ב"ה יש לך אוכל ושתייה ויש לך גג, ב"ה אתה בריא ואשתך בריאה והילדים שלך בריאים, אל תהיה עסוק עם השני, בחור אחד ניגש אלי בשמחה רבה שיש איזה פוליטיקה בחסידות מסויימת שהאח של האדמו"ר כן יגיע לחתונה או לא יגיע וכו', מה זה העסק שלך, מה אתה עסוק עם חסידות פלוני, האם אתה קורח או דתן ואבירם, מה אתה מספר מחלוקת, למה שלא תספר את הנסים שיש לך, למה שלא תספר שיש הקב"ה בעולם ויש את משה רבינו בעולם, מה קשור אליך שיש מחלוקת בחסידות פלונית, מה אתה מתערב בזה, אתה סתם קורח אם אתה מדבר מזה.

לחיוהר ממחלוקת

אל תתערבו במחלוקת, תודו להקב"ה על כל הטוב שיש לכם, אל תחכו שיקרה משהו ועל ידי זה תזכרו כמה טוב היה לכם עד עכשיו, תודו עכשיו על מה שיש, ואף אם אתה בחור מבוגר ואין לך עדיין שידוך, תודה להקב"ה שאתה בריא, ויש לך ידיים ורגליים ועיניים, אל תהיה עסוק עם פלוני ואלמוני, תהיה עסוק להודות לד' על מה שיש לך, ועם החברים שלך תדבר מסיפורי תפילה, תספר על מכתב יפה שראית באשר בנחל, אם תספר לי שהנשיא נפל עם האופניים זה אולי

באמת צודק, יש לו תירוץ על כל מה שהיא טוענת וצועקת, הוא באמת צודק, הוא עבד קשה והגיע הביתה ואין כלום והיא רק מתלוננת וכו', והאשפה באמצע הבית, והוא רק רוצה כמה דקות להירגע והיא תוקפת אותו, הוא באמת צודק, ואז הוא צריך לעבוד על המידות ולהבליג ולתת מילים טובות ולפייס אותה ולהגיד סליחה, בחור אחד אמר לי אני מגיע מבית שבור ואין לי יום אחד טוב, ואילו ראש הישיבה באמת עובד קשה בישיבה אבל אחרי זה הוא הולך הביתה ומתיישב על הכורסא ויש לו מנוחה, אמרתי לו אתה ממש צודק, אני מגיע הביתה אחרי יום קשה, דבר ראשון אני ניגש לעבר הכורסא לשבת קצת, אבל אשתי אומרת לי אני עבדתי כל היום קשה עם הילדים, אני חיכיתי שתבוא הביתה שאוכל לשבת על הכורסא, מי צודק כאן, שנינו צודקים, אבל הצדיק אומר לי דבר ראשון תעזור לסדר את הבית ותשכיב את הילדים ואחרי זה תירגע לכמה דקות, חז"ל אומרים אשרי אדם שאשתו מעידה עליו שהוא ירא שמים. כי בחוץ יכול להיות שהוא נראה כירא שמים, אבל אשתו תוכל להגיד אם הוא באמת עובד על המידות, כשהיא מבקשת שתיקח אותה ברכבה, קח אותה, אל תדחה אותה בתירוצים, אם היא רוצה להגיד משהו, תקשיב לה, אתה לא צריך לענות ולא לתת פתרונות, רק תקשיב לכאב שלה, ולחלומות שלה, ולפחדים שלה, ואז תראה איך מעמד השכינה אצלך בבית.

להרגיע בבית ולהכניס שמחה

אם היא בוכה יותר מדי, תגיד לה שהקב"ה בוודאי יעזור לך, תשב איתה ותעשו רשימה מה הדברים שהשי"ת כבר עזר לכם עד עכשיו, ותתעודדו שהוא בוודאי יעזור לכם הלאה, אל תדברו כל

סיים הולך לבכות, והוא הולך לשאול את עצמו, למה זה כל כך קשה לגרוס דף אחד ליום, רצתי כל היום אחרי הכסף ואחרי הבהמות, הגיע סוף היום ולא השגתי את הבהמות, למה לא פתחתי את הגמרא לגרוס את הדף של היום, באמת מגיע לבכות כשזה קורה, אבל מי שזכה וכן למד את כל המסכת, תהיה לו השבוע שמחה גדולה, ומעכשיו כולם לוקחים יעד בקמפיין דף ליום, ד' יעזור שלא יהיה לנו שייכות עם קורח, שנהיה קשורים לצדיקים, ולא נהיה עסוקים עם מחלוקת, וכשאומרים לנו שיש מחלוקת לשם שמים, אז נברח כמו מאש, כי אז יש את היצר הרע שמשגע אותנו שחייבים לעשות מחלוקת, ובינתיים נסתכל יפה בבית, ונסתכל יפה על ההורים שלה, הם לא אשמים במה שהם עושים, הכל עושה הקב"ה, ונמשיך לכבד את האשה ואת הוריה, ונחזק אחד את השני

מעניין טיפה לאנשים, אני לא כל כך מבין מה מוזר כאן, מה קרה, האם אסור לבן אדם ליפול מהאופניים, כל בן אדם יכול ליפול, אני לא מבין מה החדשות כאן, ומדברים מזה כל היום, האם כבר שילמת את המשכנתא החדש, שאתה עסוק עם הנשיא, האם כבר קנית את כל צרכי שבת, מה אתה עסוק עם אחרים.

קמפיין חדש

אני רוצה להודות לכל אנשי שלומינו שהשתתפו בקמפיין השנתי, אני מאוד נרגש מזה שהאברכים לא התביישו לבקש צדקה מהחברים שלהם, וכעת אני מתחיל קמפיין חדש, ואני מבקש באופן פרטי מכל אחד לקחת יעד, הקמפיין מתחיל בסוף שבוע הבא, מתחילים מסכת כתובות, כל אחד יקח דף בקמפיין, היעד הוא דף ליום, יש השבוע בהיכל הקודש שמחה גדולה ובכיה גדולה, מי שסיים מסכת יבמות יהיה מאוד שמח, ומי שלא

סיפורי מעשיות שבת קודש פרשת שמות תשפ"ג

בעיר הקודש ירושלים

- להתוודע ולהגלות וכו', המנהג אצל אנשי שלומינו ששבת בבוקר אחרי התפילה לומדים קצת מהספר הקדוש 'סיפורי מעשיות' שסיפר רבינו, כאן בבית מדרש אוחזים באמצע מעשה ג', המעשה של החיגר, זה סיפור נורא שאפשר ללמוד ממנו שאף מי שהוא כמו חיגר יכול לזכות לכל הדברים הטובים.
- חיגר יכול להיות בגשמיות, וחיגר יכול להיות ברוחניות, כמה שהוא ניסה ללכת הלאה בחייו, כמה שניסה להתקדם ברוחניות, הוא צולע וחיגר והוא לא מצליח, ועליו רבינו מספר שיראו איך הוא זכה למה שזכה על אף שהיה חיגר.
- נלמד מתחילת הסיפור, מעשה בחכם אחד שקודם מותו קרא את בניו ומשפחתו וצווה אותם להשקות אילנות, יש לכם רשות לעסוק בשאר פרנסות, אבל בזה תשתדלו, להשקות אילנות. מוהרא"ש היה אומר שכאן מרומז ענין ההפצה שריבנו צוה לנו, כי אנחנו הבנים של רבינו, כל המלמד בן חבירו תורה כאילו ילדו, ורבינו הוא החכם שאומר לנו להשקות אילנות, אילנות הכוונה לאנשים, כי האדם עץ השדה, ואנחנו צריכים להשקות אותם, ולחזק אותם, ולהפיץ את העצות של רבינו, אם לא משקים את העץ, העץ ינבול לגמרי, אותו דבר זה בן
- אדם, הוא צריך שישקו אותו ויגידו לו שוב שיש לו את הכוחות להמשיך הלאה.
- רבינו רצה שכולנו נעסוק בהפצה, בהשקיית האילנות, ומותר לעסוק בפרנסה אחרת, אבל לעסוק גם בהשקיית אילנות, אם יש לך חנות דגים, ויהודי נכנס לחנות, תזכור שאתה צריך לחזק אותם, גם אם אתה לא רב ולא ראש ישיבה, אתה נמצא בחנות לתת להם חיוך ולתת להם מילים טובות, אגב תן להם גם דגים, עיקר העסק שלך בחנות זה לחזק את האנשים שנכנסים.
- אני לא זוכר את כל העבודות שלכם, במה עוד אתם עובדים? אתה עוסק באמירת תהלים במירון, כשאתה פוגש יהודי תחשוב איך תוכל לחזק אותו, איך תוכל לתת לו איזה קונטרס, איזה מילת עידוד, ובעיקר שייך עבודה זו אצל המלמדים, שכאילו עוסקים בפרנסה אחרת, אבל באמת עיקר עבודתם זה להשקות את האילנות, זה צריך להיות כל התכלית והמטרה של המלמד, לבנות את נפש הילד עם מילים טובות.
- רבינו ממשיך ואומר: החכם נפטר והניח בנים, והיה לו בן אחד שלא היה יכול ללכת, הוא היה יכול לעמוד ולא היה יכול ללכת, האחים שלו נתנו לו סיפוק די פרנסתו, והיו נותנים לו כל כך הרבה שנשאר

רבינו, בעת נסיעתו לארץ ישראל, אבל בכל פעם שאמרו לו אחרת ממה שהוא אמר לעשות, הוא הסכים למה שאמרו ולא התעקש.

- והדברים האלו הם קל וחומר כשזה בבית, אם אתה רוצה ככה, ובבית רוצים אחרת, לא מתעקשים, אסור שיהיה דבר כזה בבית, האברכים מבקשים שנחזק קצת בשלום בית, מי שרוצה לנצח בבית ברגע זה, והוא דוחק את השעה, ורוצה עכשיו את הכל, בסוף הוא יפסיד את הכל, צריך לוותר ולהסכים שלא ירוויח עכשיו אלא יותר מאוחר.

- וכשאני מדבר משלום בית חייבים להזכיר שאסור לחיות מחומרות ופרישות, כמה שאני ידבר מזה אני יודע שזה לא מספיק, יש אנשים ששואלים אותי למה אני מדבר כל כך הרבה משלום בית, זה מיותר לגמרי, והאמת היא שאברכים נופלים בעבירות רק בגלל שלא חיים בבית כרצון השם, לצערי הרב מלמדים את האברכים לימודים בשם רבינו, והם ההיפך ממה שרבינו אמר ורצה, אני לא יודע אם עוד יש משפיע שדיבר כל כך מגדולתו של הרה"ק ר' אברהם ב"ר נחמן כמו מוהרא"ש, כשמוהרא"ש אמר את שמו, ראו איך שהזכיר את שמו בחיל ורעדה ובכבוד ויקר, אבל מוהרא"ש היה אומר, שלר' אברהם ב"ר נחמן היה את הדרך שלו בקדושה יתירה, וזה היה רק שלו, לא היה לזה שום קשר לברסלב, ר' אברהם ב"ר נחמן היה יוצא בכל מוצאי שבת מביתו עד ערב שבת, וזה לא קשור לרבינו בכלל, הוא היה מלאך עליון, איש אלוקים, לצערי בברסלב לא העריכו אותו ולא הסתכלו עליו, לא היה לו אוכל לא היה לו מלבושים, הוא היה הולך

לו עודף, והיה מקבץ על יד על יד ממה שנשאר לו מפרנסתו, עד שקיבץ סך מסויים, וחשב בלבו, למי לי לקבל הספקה מהאחרים, טוב שאתחיל לבד לעשות איזה משא ומתן, ואף שאיני יכול ללכת, חכך בדעתו לשכור עגלה, ונאמן, ובעל עגלה, וייסע עמהם ללייפציג, ויוכל לעשות משא ומתן אף שאינו יכול ללכת, כששמעו זאת האחים, הוטב בעיניהם, טוב שיהיה לו פרנסה, והלוו לו עוד מעות שיוכל לעשות משא ומתן, ושכר עגלה ונאמן ובעל עגלה ונסע ובא לאכסניה, ואמר הנאמן שילוני שם, ולא רצה, והפצירו בו, והוא סירב, ונסעו משם ותעו ביער ונפלו עליהם גזלנים.

- מוהרא"ש בספרו נהרי אפרסמון מביא שמרומז כאן בדברי רבינו הענין שאין להתעקש, זה דבר מאוד חשוב, רבינו היה מספר סיפורים, בצורה מעניינת שהיה מכניס המון מוסר השכל בתוך הסיפור, והדבר הזה חשוב מאוד להורים ולמלמדים, שילמדו איך אפשר לפעול אצל הילדים, אפשר לספר לילד סיפור, ובתוך הסיפור להכניס לו מסרים ולהכניס להם את הדרך הנכונה להתנהג, וזה יותר מועיל מאשר להגיד לילד בצורה ברורה ומפורשת מה לעשות.

- רבינו מלמד אותנו כאן שאין להתעקש, החיגר התעקש איתם וכאן רצה לצאת לדרך ובסוף תעה ביער והגזלנים תפסו אותו, זה היה אחד מהעניינים שראו אצל רבינו, 'לא להתעקש', רבינו אף פעם לא התעקש, אף שרבינו ידע בבירור שצריך לעשות כך וכך, ואמר לעשות כך, וברגע שאמרו לו אחרת, הוא עשה אחרת, רק פעם אחת התעקש

לעשות את רצון השם, אז הבית שלו נהיה מקום להשראת השכינה.

- אברכים יקרים אתם צריכים לדעת, שאפשר לפעול הכל אצל האשה, אבל עם סבלנות, לפני שנתיים בכית לי שאשתך לא מרשה לך לנסוע לאומן, ואמרת לך שתתן לה הרבה מילים טובות, ושתחפש באמת את הנקודות טובות שלה, ושלא תתווכח ולא תתעקש, ואתה רואה בעצמך מה קורה היום.

- צריך לדעת שאי אפשר לרמות את האשה ולא את הילדים ולא את התלמידים, מלמד טוב שרוצה לתת מילים טובות לילדים, הוא צריך לחפש באמת את הנקודות הטובות שלהם, כי אם סתם יתן מילה טובה לילד, הילד מיד יקלוט שזה מזויף, אבל אם המלמד מסתכל באמת עם עין טובה על הילד, הילד ירגיש שהמלמד אוהב אותו, אי אפשר לעשות הצגות ומשחקים, אותו דבר בבית, אם אתה רוצה לתת מילים טובות באמת, תסתכל עליה בטוב, תחפש בה נקודות טובות, היא תרגיש את זה שאתה באמת מעריך אותה, היא תראה שאתה לא צועק עליה אף שהיא לא מוכנה בדיוק בזמן.

- האברך מגיע הביתה וכל הבית מבולגן, והיא שוכבת במיטה ומצוברחת על כולם, לא מדברת, וכל הבית הפוך, ולא מוכן ארוחת ערב, אל תברח מהבית, תתן לה מילים טובות, תסדר קצת את הבית, תרגיע אותה, זה מה שאני למדתי אצל מוהרא"ש, מוהרא"ש אמר לנו שלאשה יכול לקחת יום שלם לסדר את הבית, והאברך יכול לעשות את זה בכמה דקות, מסדרים קצת את השולחן וקצת את המטבח, ואם

עם גרב אחד לבן וגרב אחד שחור, הוא היה נראה כמו חסיד בעלז שבת ויו"ט ביחד, אבל מוהרא"ש כמה שדיבר מגדולתו ומעבודתו, הוא הזהיר שזה לא היה הדרך בברסלב.

- רבינו אמר, מה צריך יותר מלהיות יהודי פשוט ולקיים את מה שכתוב בשולחן ערוך, כל החומרות והפרישות לא קשור לרבינו, אברכים בורחים למירון ונעלמים לשבוע מהבית, זה מפיל את האברכים בשאול תחתית, אצל מהורא"ש היה יסוד גדול לדבר עם האברכים משלום בית, בכל שיעור מוהרא"ש דיבר מזה, אנשים שאלו אותי אם לא היה לי שלום בית לפני שהגעתי למוהרא"ש, בוודאי שהיה לי, אף פעם לא רבתי בבית, אבל לא חשבתי שזה נושא, לא חשבתי ששלום בית זה השכינה, לא חשבתי ששלום בית הוא מעיקרי היהדות, וזה משהו שמחיה את הנשמה, וכשבוניס בית טוב בונים מקום להשראת השכינה.

- מה זה השראת השכינה, הפסוק אומר 'אני אשכון את דכא', הקב"ה נמצא איפה שהבן אדם מבטל את עצמו, כל עוד שכן אדם לא נשוי, יש לו את הסדר יום שלו, הוא הולך לישון כשהוא רוצה, הוא עושה את הטמפרטורה של המזגן כפי רצונו, הוא אוכל מתי שהוא רוצה, הולך מתי שהוא רוצה ולאן שהוא רוצה, אבל ברגע שהוא מתחתן הוא כבר לא יכול לעשות מה שהוא רוצה, הוא רוצה ללכת לישון היא לא רוצה ללכת לישון, היא רוצה לאכול והוא לא רוצה, הוא רוצה ללכת פה והיא רוצה שם, והוא מבטל את עצמו, אז מגיע הקב"ה ושורה אצלו, אני אשכון את דכא, האדם מבטל את רצונו, ולא רוצה כלום, הוא רוצה רק

הוא מאוד רוצה לשלוח אותם, והיא לא מסכימה, ובצדק, היא מפחדת, היא רוצה חינוך טהור לילדים, אבל מותר לך לדבר מזה, אם היא אומרת שזה פוגע בה, תדבר איתה יפה, אני לא אומר שאני אכניס את הילדים, אבל אני כן רוצה לדבר מזה, אני רוצה להסביר את העמדה שלי, אני רוצה לבנות בית לפי רבינו, ולגדל את הילדים בעצות של רבינו.

צריך לזכור את שני הדברים, הבעל הוא לא סמרטוט בבית, אבל לא מתווכחים בבית, אברכים שואלים אותי אם אני יכול לתת טיפ טוב לשלום בית, והתשובה היא במילה אחת, אין בבית את המושג 'ויכוחים', אם היא לא רוצה להקשיב עכשיו, תדבר איתה על זה בפעם אחרת, לא מתווכחים, וצריך להיות עם הרבה סבלנות, ואם היא רוצה משהו עכשיו, שיהיה כך, ובינתיים תעשה תפילות שהמצב ישתנה.

האברך צריך לדעת שהוא לא 'צריך' שום דבר בבית, יש רק דבר שצריכים, ואז צריך יום אחד להיפרד מהעולם, ואז מגיעים אנשים שאומרים שיהודי לא מת... צריך לדעת את האמת, שיום אחד נשאר כאן את הגוף ונחזיר את הנשמה להקב"ה, ובינתיים אם היא רוצה ככה שיהיה ככה, ואם היא צעקה עליך, תקבל את זה לכפרת עונות.

אנחנו נמצאים עכשיו בימי השובבי"ם, אין לנו כח לצום, אני גדלתי בבית שכל ימי השובבי"ם היו מלאים בתעניות, אבא שלי וסבא שלי צמים כל הזמן, תיקוני רש"ש וכו', אבל לי אין כח לצום, ורבינו הביא לנו דרך ותיקון, כשאמר 'ישמע בזיונו ידום וישתוק', היא צועקת עליך שאתה לא עושה כלום

היא מתחילה לבכות ששום דבר לא טוב, ונכנסים לקטנות הדעת שהכל רע, ואין כסף, מתחילים לדבר על הדברים, ומדגישים את הנקודות הטובות, שיחה זו עם האשה היא עבודת השם.

מותר להגיד בבית מה שרוצים, וצריך להגיד, זה מאוד בריא להיות פתוח בבית, ואסור להיות סמרטוט, יש אנשים שחושבים שמוהרא"ש אמר שצריך לציית הכל, ואסור להגיד כלום, והאשה צריכה לדרוך על הבעל, זה לא נכון, מוהרא"ש לימד אותנו שמותר לבעל להביע את הדעה שלו, ומותר לו להגיד מה שהוא מרגיש ומה שהוא רוצה, אבל הוא לא יתווכח על כך ולא יפגע בה על כך, הוא ינסה מחר שוב לדבר על הדברים שחשוב לו.

אם האברך מתחיל לדבר מאומן, והיא אומרת לו, אמרתי לך לא לדבר מזה, היא לא 'בעלת הבית' שלך, ואתה לא 'בעל הבית' שלה, הקב"ה הבעל הבית, אבל אתה לא תתווכח כעת, מחר או מחרתיים תנסה שוב, תגיד יפה, זה הרבי שלי וזה החיות שלי אני מאוד רוצה וכו', ואם היא מתחילה להגיד, אמרתי לך שלא תדבר מזה, וכעת שדיברת שוב אני לא מסכימה יותר לכולם וכו', אין יותר שאלות ואין יותר רב וכו', מותר לך לדבר איתה שוב על זה, אשתי היקרה אני לא רוצה לפגוע בך, מותר לי לדבר איתך על דברים שחשובים לי, אני רוצה לשמוע את העמדה שלך אני לא רוצה לפגוע בך, והיא מתחילה להגיד שזה כן פוגע, והוא יגיד שוב, אני מאוד רוצה לנסוע אני מאוד מעריך אותך ואין לי שום דבר נגדך, אותו דבר זה בנוגע לשלוח את הילדים למוסדות,

יותר טוב.

- מוהרא"ש היה אומר על הפסוק בתוכחה 'והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה', בפשטות הכוונה שהאדם יראה כל כך הרבה צרות עד שישתגע מרוב צרות, אפשר לראות אנשים שהשתגעו מצרות, אבל מוהרא"ש היה אומר, שהכוונה היא, שאם האדם לא שומר על עיניו הוא נהיה משוגע, הוא חייב להסתכל פה ושם כל הזמן כמו משוגע, והוא מפסיד את הכל, אין לו שלום בית ואין לו ילדים.

- מוהרא"ש היה אומר שחסידי ברסלב היו אומרים כל בוקר, תודה לך רבש"ע שאני נשוי, אל תגיד שהיא היתה יכולה להיות יותר טוב, כי גם אתה היית יכול להיות יותר טוב, ואתה יכול להתפלל אל הקב"ה לזכות שיהיה לך יותר טוב בבית.

- ד' יעזור לנו שנוכל לציית לרבינו, ולא נתווכח בבית, ונבטל את עצמינו להקב"ה, מוהרא"ש היה אומר את הלשון 'עריבות נעימות וזיו חיות אלוקותו יתברך', זה מה שמרגישים שמתבטלים לגמרי אל ד', לא משנה מה אבא שלך אמר ומה האמא אמרה, אל תענה ואל תתווכח, תקבל את הדברים, וגם אם אח שלך צועק ואומר משהו, אל תענה כלום ליד האבא שלך, כי לאבא לא עונים, וגם לאח לא עונים... גם אחרי זה אל תגיד לו כלום... זה קשה, אבל קח את זה לכפרות עונות, כשאח שלך ילך הביתה הוא יחשוב על כך ויהיה לו מצפון למה הוא סתם פגע בך, על זה לבד היה שווה ההתקרבות לרבינו, על זה שאנחנו לא פוגעים באף אחד, אם שומעים שמישהו התקרב לאיזה משפיע אנחנו לא נפגע בו, השכנים צועקים על הילדים שלי

בבית, ואתה יודע כמה שאתה עושה והיא לא עושה, אל תענה כלום, ישמע בזיונו ידום וישתוק, זה התיקון שובכ"ם שלנו, בפרט כשיש ילדים, צריך מאוד להיזהר שהילדים לא יתבלבלו ולא ייבהלו כשרואים שההורים צועקים אחד על השני, כשרואים שההורים מדברים יפה אחד לשני הם גדלים בריאים.

- הרה"ק האהבת ישראל זצ"ל הגיע לגור בגרויסווארדיין, וראה שם את מצב היהדות, איך שהם היו כל כך רחוקים מהיהדות, ושאלו את הצדיק איך הוא חושב להחזירם למוטב, ענה להם הצדיק אני הולך לאהוב אותם כל כך חזק עד שאחזיר את כולם אל השי"ת בתשובה שלימה, כשאוהבים את השני, השני מוכן לעשות בשבילו הכל, אותו דבר צריך להיות בבית וגם עם הילדים וגם עם התלמידים, ובעיקר נדבר על שלום בית, אם תעריך אותה באמת ותסתכל עליה בעין טובה, היא תסכים לעשות כל מה שתבקש.

- בחורים אומרים לי אחרי שנפגשים לשידוך, שהם לא חושבים שזה מה שישמור אותם מעבירות, הם מחפשים משהו יותר טוב, הוא אומר שאולי אם היא תהיה עם פאה ארוכה זה יציל אותו מראיית אסורות כשילך לרחוב, שאלתי אותו האם כל אלו שנשיהן אין הולכות בצניעות, האם דווקא אלו שמורים יותר, ואילו האחרים שנשיהן הולכין בצניעות נופלים לעבירה, 'בוודאי שזה לא קשור', זה קשור לדבר אחד, אם האברך שומר על עיניו, טוב לו בבית ויש לו שמירה, ואם הוא לא שומר את עיניו, אין לו שום שמירה, ולא משנה עם מי הוא התחתן, אסור לאדם לחשוב שהיה יכול להתחתן

יפה, מה אני יכול לענות, אין לי מה להגיד, עם הרבה כבוד ודרך ארץ, צריך לחנך את הילדים עם הרבה כבוד להורים שלך, הולכים לסבא, כבוד הסבא והסבתא, זה סימן של בית טוב ובית יהודי, ולא קרה כלום שהם צעקו.

- ד' יעזור שתוכלו לגדל בתים טובים, כשיש מלחמה אומרים בארץ ישראל שזה 'שעת חירום', אנחנו עכשיו בדור של שעת חירום, הילדים נופלים כמו זבובים, מחפשים משהו טוב במקומות זרים, חושבים ששם יש אהבה ושם יש הנאה, ואילו היו רואים שבבית אוהבים אחד את השני, ונהנים בבית, הם היו נשארים בבית, ד' יעזור לנו.

'ברסלב ברסלב', שאלתי את הילדים האם הם צעקו בחזרה, סאטמאר באבוב פאפא וכו', הם אמרו לי שלא צעקו, אמרתי להם על זה לבד שווה להיות חסיד ברסלב, שלא צועקים על אחרים, לא צוחקים על אחרים ולא פוגעים באחרים, אם אח שלך חסיד מאיזה מגיפה חדשה ומאיזה באבא חדש, תשאל אותו יפה מה הולך שם, וכמה קומות פארנצ'עס היו שם, תשמח איתו, תגיד לו שאם היה ציבור כזה גדול בטח הרב שלו צדיק גדול... אל תפגע בו.

- לאבא לא עונים ולא מתווכחים, רק פעם אחד עונים לאבא, כשהאבא צועק עליך, 'אני מדבר אליך ואתה לא עונה, למה אתה לא עונה', תגיד

שו"ת אחרי שיעור ליל שישי פרשת שלח תשפ"ה

בבארא פארק

ש. האם זה בעיה להתעדכן בחדשות בנוגע לאיראן?

- ת. אפשר לשמוע כל הזמן לדעת מה קורה בחדשות, האם הנשיא החליט כבר מה הוא עושה, הוא אוהב להדליק את כולם, שיגיד כבר אם יתקוף או לא וכו', אבל אני חושב שלראות חדשות וסרטונים זו סכנה יותר גדולה מפצצת האטום האיראני, חז"ל אומרים גדול המחסיאו יותר מההורגו, חס ושלום אם יזרקו אטום חס ושלום, זה נורא מאוד, אבל עבירות הם הרבה יותר גרועים, הראיות האלו גורמים לאנשים לעשות עבירות, אני ראיתי בתים נופלים מהפצצות של הטלפון, ראיתי שנפל טלפון בתוך בית, והבית התרסק, יש להם פיתוח שהטלפונים יכולים להתפוצץ, האיראנים הבכירים נזהרים לא ללכת עם טלפון כי זה יכול להתפוצץ, כולם מודים שהטלפון הוא פצצה, זה יכול לרסק לגמרי את האדם, ולהרחיקו מהקב"ה.

- לשבת ולבכות עכשיו על מצב הדור ועל הטכנולוגיה, את זה יכול כל אחד לעשות, אבל רבינו נותן לנו דרך ועצה לכל דבר, רבינו אומר לנו מה לעשות, אתה הולך עכשיו הביתה, אתה ברכב שלך או שאתה מסתובב במקום שקט, אתה אומר: רבש"ע אני רוצה להיות ירא שמים, אני לא רוצה לראות עבירות, רבש"ע אני רוצה שיהיה לי טוב בבית, שלא ארצה

להסתכל על כלום, שאוכל לחיות בדרך התורה, שאוכל להיות עם שלום בית, שאוכל לתת מילים טובות בבית. כל כך הרבה נשים מחכים לבעל שכבר יסיים את העבודה, הוא אומר שהוא כבר מגיע וכבר מגיע, ובינתיים הולכות לישון, זה לא דרך התורה, תבקשו על זה מהקב"ה.

- תזכרו שמחר מתחילים מסכת עבודה זרה, אני מאוד רוצה לפעול אצלכם, שתלמדו כל יום את הדף גמרא, אם קשה להבין אז תגרסו את זה, יש היום גמרות כל כך יפות עם ניקוד, תהיה בן אדם אחר לגמרי אם תלמד כל יום דף, תהיה בעל אחר, ואבא אחר, הכל יהיה אחרת.

ש. איך יודעים אם צריך להחזיק טלפון לצורך פרנסה? האם לבוא לשאול בצורה פרטית?

- ת. אין הרבה מה לשאול, כי מה אני יכול להגיד לאברך ששואל אותי מה לעשות שהוא צריך לפרנסה, אם הוא צריך לפרנסה, אז הוא צריך, מה אפשר להגיד לו, אבל התשובה האמיתית שאפשר לענות היא, שיעשה התבודדות האם הוא באמת צריך, באמת אין מה לשאול, כל אחד ישאל את עצמו.

ש. אבל אני לא יודע איך לעשות התבודדות על כך, כי באמת אני כן רוצה את הטלפון, אבל מצד שני אני יודע שזה לא טוב ואני לא רוצה?

על זה, אני באמת כן רוצה סוכר, אבל אני יודע שיחתכו לי רגל אחרי הסוכר, ומצד שני אני כל כך מחובר לסוכר, ככה בדיוק מספרים להקב"ה על כל הרצונות שיש לאדם.

ש. ממה נובע ההתנגדות שיש להורים לילדים שמתקרבים להיכל הקודש, ולא רוצים שהם יתחתנו בהיכל הקודש?

• ת. זה הכל סיפור של לשון הרע, כי לאנשים כל כך קשה היום עם שידוכים, לא מסתכלים בכלל על האנשים שיש להם ילדים בשידוכים, אתה חייב שיהיה לך כסף או איזה משרה או משהו אחר של כבוד ומעמד, ששדכן יסכים להתקשר אליך להציע לך שידוך, איום ונורא מה שקורה היום, יש בתים שלמים עם כמה וכמה ילדים, אם אתה מהמגזר החסידי, כל עוד שיש לך בנות, אתה תצליח מהר לחתן אותם, אבל אם יש לך בנים, הם יכולים לשבת שנים ארוכות ולהמתין לשידוך, ואם אתה מהמגזר הליטאי זה בדיוק הפוך, הבחורים מוצאים שידוך, והבנות יושבות בבית, ואז מתחיל הבעיה הרצינית שהבחורים והבנות יורדים מהדרך רח"ל, ואז אם מישוהו מתקרב לרבינו ומקבל חיות ומתחיל להיות יהודי ירא שמים, או שמתארס ח"ו, מתחיל קול רעש גדול של התנגדות, במקום להודות על כך, זה הכל מגיע מלשון הרע, ההורים שמעו לשון הרע על המקום הזה.

• יש כאן יהודי שהוא ואח שלו ברחו מהבית כשהיו בחורים, והגיעו אצל מוהרא"ש ללמוד, ולמחרת אבא שלהם לקח מטוס, והגיע לשיבה לראות מה באמת קורה שם, כי שמעו המון לשון הרע, אבל אבא שלו החליט שהוא לא מקבל, הוא הולך לבדוק בעצמו, הוא יהודי ירא שמים

• ת. תגיד את הכל בהתבודדות, רבש"ע אני רוצה את הטלפון אבל אני יודע שזה לא טוב בשבילי, תעזור לי להחליט מה שבאמת טוב, בחור אחד שאל אותי, מה לעשות בהתבודדות, האם להגיד שאני לא רוצה לראות סרטונים, הרי אין לי שום דבר בולם מה לעשות חוץ מלצפות, אמרתי לו, תגיד את זה להקב"ה, תגיד, רבש"ע אני יודע שזה לא טוב לי, אבל אני מרגיש שאני רוצה כל היום רק לצפות, אני מדומיין שזה לא יזיק לי, אבל אני יודע שזה לא טוב בשבילי, רבש"ע אני בבעיה רצינית, אני רוצה לצפות, ואני יודע שאסור, מה לעשות.

ש. ראש הישיבה אמר שבעת ההתבודדות מספרים את כל המחשבות והרצונות, האם זה נכון לדבר על כל מיני מחשבות אסורות?

• ת. זו שאלה שהרבה שואלים אותי, והאמת היא שאין לעשות ככה כל היום, אבל פעם ביום חייבים לספר הכל, זה חייב לצאת מהאדם, כמו שרבינו אמר על 'וידוי דברים', אם לא מספרים לצדיק, הדברים נשארים חקוקים בעצמות ובמוח, ואחרי שנים ארוכות פתאום אנשים מוצאים את עצמם עם כל הלכלוך והזהמה, כמובן שלא עסוקים עם זה כל היום, אבל פעם ביום חייבים לספר הכל, הרי זו התבודדות, מספרים להקב"ה כל מה שעובר עלינו.

• בעת התבודדות האדם מספר על הרצונות שלו כמו חולה סכרת, רבש"ע הרופא אמר לי שסוכר מאוד מסוכן בשבילי, אבל אני כל כך נמשך לסוכר, והרופא אומר לי שאני אלך מהעולם אבל אני כל כך רוצה סוכר, אני מרגיש שאני חייב סוכר, מה אני עושה, הרופא אומר לי שאני ימות מזה, רבש"ע האם לבקש בכלל

והילדים באים כל הזמן לשמוע מה מדברים?

• ת. מה הבעיה שהילדים מאזינים לשיחות, רק צריך לשמור על מה מדברים, תמיד כשאנשים מבוגרים מדברים אחד עם השני, יש עליהם חוב לראות ולהסתכל מי נמצא מסביב, אני אומר תמיד לבחורים שעולים אלי הביתה, שידעו שיש לי ילדים קטנים בבית, לפעמים מגיעים בחורים מבוגרים ויש להם שפה קצת פתוחה, אני אומר להם, אפשר לבוא אלי ולדבר, אבל להיזהר מאוד איך שמדברים, יש כאן ילדים, תדברו רק דברים שהמוח של הילדים יכול לשמוע ומותר לשמוע.

• אם מדובר על זמן שצריך כבר ללכת לישון, זה לא קשור להאזנת השיחה, אלא על זה שצריכים ללכת לישון, וצריך להגיד להם ללכת לישון, אבל אם זה לא כשצריך ללכת לישון, זה מאוד יפה שהילדים מגיעים לשמוע, כשמגיעים אלי אורחים לשבת, הילדים אוהבים לשבת בשולחן לשמוע מהם דברים, ואני מרוויח מזה, שהילדים יושבים בשולחן שבת, כשאני יושב לבד עם אשתי בשולחן הם רצים למשחקים, ואם יש אורחים זה מעניין אותם, אבל להיזהר מאוד לא לדבר דברים שיכול להזיק לנפשם בגשמיות וברוחניות.

ש. מה עושים כשאחד האורחים מדבר משהו שלא צריך שהילדים ישמעו?

• ת. מסובבים מהר את השיחה לנושא אחר, או שאומרים לילד שילך להביא משהו, ואז אומרים לאורח, שמע, יש לי כאן ילד קטן, בבקשה תיזהר מה שאתה מדבר. לא כדאי להגיד לילד שילך, שמדברים משהו ששייך רק למבוגרים, אסור לבלבל את הילדים,

גדול, ובדק את הישיבה, ואחרי יום יומיים ראה שכל מה שמדברים זה לשון הרע.

• אני זוכר שאברך אחד עשה ברית מילה אצל מוהרא"ש, ואף אחד מבני המשפחה שלו לא הגיע, למוהרא"ש זה מאוד כאב, למה אנשים לא רוצים לבוא אלי לבית מדרש, אני מאמין בהקב"ה כמו כל יהודי, למה כאן לא דורכים, אבל היום אני רואה את כל האנשים שהתנגדו שהילדים שלהם יתקרבו, עכשיו הם מגיעים לקרית ברסלב לשהות אצל הילדים, הם רוויים כל כך הרבה נחת, אני אמרתי עכשיו לאחד מהבחורים שהתחתן ולאבא שלו היה הרבה התנגדות: אני כבר רואה את אבא שלך מגיע בעוד עשר שנים לשהות בקרית ברסלב, כשיבין שהכל היה לשון הרע. כל האנשים האלו שמגיעים היום ויושבים בקרית ברסלב, לפני שנים הם נגחו בי ופגעו בי בצורה נוראית, אבל אין לי טענות אליהם, כי זה לא היה הם, זה היה הלשון הרע שקיבלו, עכשיו הם רואים בעיניהם את החינוך הטוב של הילדים, ורק מגיעים לילדים שגרים בקרית ברסלב.

ש. בשבת שעברה ראש הישיבה דיבר על 'חלישות הדעת', שזה מעניין שלפני שהתקרבו בכלל לא ידעו על המילה הזאת 'חלישות הדעת', ופתאום אחרי ההתקרבות יש חלישות הדעת, למה זה באמת ככה?

• ת. אמרו לי שר' יעקב לעזער אמר, שלפני שהתקרבו לרבינו עוד לא היה 'דעת', ולכן לא היה חלישות הדעת, רק אחרי שמקבלים דעת יש חלישות הדעת, מקבלים דעת מרבינו ואז יש חלישות הדעת, ככה זה.

ש. מה עושים כשמבוגרים מדברים

ש. מה עושה סבא כשהוא אומר
לנכד שלו משהו מברסלב, והנכד
אומר שאבא שלו אומר אחרת וכו'?

- ת. חס ושלום לדבר נגד ההורים של
הילד, צריך להתפלל עליהם, מותר
להגיד שיש הרבה לשון הרע נגד
רבינו, אבל צריך מאוד להיזהר לא
לדבר נגד ההורים של הילד.

ש. אני מלמד ואני צריך ללכת
לישון מוקדם, אבל אני נכנס למיטה
ולא נרדם רק אחרי כמה שעות, מה
עושים?

- ת. אין מה לעשות במיטה אם לא
נרדמים, תצא מהמיטה ותעשה
משהו, ואם תתעייף תחזור, אני
גם מלמד, ואני גם יושב בבוקר עם
התלמידים, חבל על הזמן לשכב
סתם במיטה, מה הענין ללכת לישון
מוקדם, ובמקום לישון לבטל את
הזמן עם כל הקוי נייעס, עוד ראיון
של מישוהו ועוד ראיון של מישוהו...

ש. האם הילדים צריכים לאהוב
ללכת לסבא שלהם, ומה עושים
שהם לא אוהבים?

- ת. ילדים צריכים ללכת לסבא שלהם,
צריך ללמד את הילדים ללכת לסבא,
ואת הסבא צריך מאוד לכבד, תמיד
יש סבא שיודע לגעור ולתת פסקים,
ויש סבא שיודע לתת ממתקים, ואם
הילד בוכה שהסבא צעק עליו, צריך
להרגיע, שסבא לא ממש התכוון
וכו', צריך לתווך בדרכי שלום.

ש. איך אפשר לשמור על עצמינו
שלא נהיה יום אחד כסבא הזה שרק
צועק וגוער?

- ת. זו שאלה טובה, צריך כבר עכשיו
לעשות התבודדות על מידות טובות,
כי מה ההבדל בין אברך צעיר לבין
אדם מבוגר, אברך צעיר מפחד, והוא

כשהייתי מלמד לא היה אצלי דבר
כזה שאמרתי שאת הרש"י הזה לא
לומדים עם ילדים, אלא יום אחד
הגעתי עד לרש"י הזה, ולמחרת
התחלתי מהרש"י שאחרי זה, זה
מאוד מבלבל את הילדים שאומרים
להם, את זה לומדים רק עם מבוגרים.

- כמובן שכשצריך ללכת לישון,
אומרים לילדים ללכת לישון, הרבה
פעמים מגיעים אלי אורחים ונהיה
מאוחר, או שבחורים עולים וצריך
לשבת איתם, כמו שהיה שבוע שעבר
שעלו הבחורים שעוזרים לעשות את
החתונות, ויושבים איתם קצת לאכול
גלידה, ונהיה מאוחר, ואז אומרים
לילדים שצריך להיכנס למיטה לישון.

ש. מה עושים כשבתלמוד תורה
שאני מלמד שם יש עכשיו תקופה
של מבחנים ויש הרבה לחץ בכיתה?

- ת. זה דבר מיותר, אבל אתה לא
יכול לריב עם המוסד, אם זה מה
שמבקשים בהנהלה, זה מה שצריך
לעשות, צריך לנסות לעשות בחכמה
שכל הילדים ידעו במבחן. אני זוכר
שסבא שלי היה נותן כתב הוראה
לכל אברך שבא להיבחן אצלו, לתת
לכולם הרגשה טובה, עד כדי כך
שאני התחלתי לחשוב שאולי גם
מה שנתן לי, הוא רק נתן לתת לי
הרגשה טובה... הוא אמר לכולם
כמה טוב הם יודעים במבחן, צריך
לתת לילדים הרגשה טובה, אתה
יכול לשמוע הרבה מאנשי עסקים
שמדברים בראיונות, שואלים אותם
מתי התחילו את ההצלחה שלהם
וכו', והם עונים שזה קרה כשמישהו
אמר להם: 'אני רואה עליך שאתה
הולך להצליח', אנחנו חייבים להגיד
את זה לילדים בתורה ותפילה, אני
רואה עליך שאתה הולך להיות צדיק
גדול ותלמיד חכם גדול, זה יקח
אותם למדרגות גבוהות.

להירגע מזה, הם היו מלאי הערכה, היה להן הרבה שאלות לשאול, למשל הם שאלו מה זה הדבר הזה שלא מחליטים לבד, אומרים שצריך לשאול את הרב, הסבירו להם איך זה עובד, שכל אחד מתייעץ עם הרב שלו על הדברים שלו.

- אני רוצה להגיד לך, שאתה יכול להרוויח כסף רק אם זה בדרך כשרה וטהורה, גם אם תעשה הרבה כסף בצורה לא טהורה, בסוף אתה תפסיד את הכל בעיסקה אחרת, כסף שהרווחת בצורה לא טהורה בסוף נעלם, אתה תוכל להרוויח רק אם אתה עושה את העסקים יחד עם הקב"ה.

ש. האם אפשר לגרום שהילדים ירצו לשיר זמירות שבת?

- ת. אפשר לבקש מהם כמה פעמים בצורה יפה, אבל תדע לך, שהוא שומע ממך את הזמירות שוב ושוב, וכשהוא יהיה גדול הוא כבר ישיר את זה, לא את הכל עושים לעכשיו, משקיעים עכשיו והתוצאות יהיו כשהוא יקים את הבית שלו, אז הוא ישיר את כל מה ששמע מאבא שלו.

ש. כשעושים התבודדות ומבקשים על בעיה, נכנסים יותר ויותר בבעיה, ומתחילים לראות יותר את הצרה, מה עושים לא להיות שקוע בצרה?

- ת. לכן כשעושים התבודדות זה צריך להיות משולב יחד עם תורה והודאה, להדגיש את הדברים הטובים, וגם לבקש בעת ההתבודדות שהצרה הזאת לא תפריע לך, שלא יפריע לך שום דבר. תושבי קרית ברסלב יוכלו לשאול שם, בעז"ה עוד מעט מגיעים לקריה, ויוכלו לשאול כל יום בעת לימוד הדף, אבל תושבי בארא פארק צריכים עכשיו לשאול, אחרי זה

יודע להתאפק, והוא רוצה שיסתכלו עליו בצורה טובה, והוא עושה הצגה כבן אדם טוב, אבל אדם מבוגר כבר לא מפחד מכלום ולא חושב פעמיים לפני שמדבר, ולכן צריך הרבה לבקש שנוכל לעדן את המידות.

ש. ומי שכבר מבוגר גם יכול לעשות התבודדות?

- ת. בוודאי, כל אחד יכול לעשות התבודדות, אחרי כל השיחות שאנחנו מדברים כאן חוזרים בסוף לדבר אחד: ה-ת-ב-ו-ד-ו-ת. משהו אומר לי שמאוד קל לכתוב מכתבים עצתו אמונה, על כל שאלה עונים לבן אדם שיעשה התבודדות, אמרתי לו, נו אדרבה, תתחיל להוציא ספרים וקונטרסים.

ש. ראש הישיבה אמר שכשעובדים מול נשים, הם מעריכים יותר שאנחנו לא מסתכלים עליהם, אבל זה נראה בעסקים שלצורך העסק מרוויחים יותר ויש יותר לקוחות אם מתנהגים אליהם בצורה אדיבה וכן מסתכלים?

- ת. זה לא נכון, ממש לא נכון, אפשר להסביר להם והם מאוד מעריכים את ההתנהגות של גדרי הקדושה, בקריה עשינו כעת שאספו את כל הנשים שעובדות בעירייה, כל אלו שעובדות ברווחה, ואלו שעובדות במשרדי חינוך בעירייה וכו', ואשת הדיין דיברה שם, והסבירה להם מה זה יהודי, שלא יחשבו שזה שאברך לא נותן להם יד, זה משהו שאמור לפגוע בהן, הסבירו להם שאנחנו לא מסתכלים בעיניים, ככה אנו נוהגים, והסבירו להם שאי אפשר לענות לטלפון בשבת, כי היה להם טענות שהם מתקשרים ולא עונים וכו', הם ממש התפעלו מזה, איך שאנחנו שומרים על עצמינו, הם לא יכלו

ניפגש רק בראש השנה.

להעיר לו?

ש. איך יודעים מתי צריך להעיר
לאחד שמדבר דברים שלא צריך
לדבר?

• ת. רק אם אתה יודע שהוא יקבל את
מה שאתה אומר לו.

ש. כמה פעמים ביום מותר

• ת. אני אומר לך שוב, רק אם אתה
יודע שהוא יקבל את מה שאתה
אומר, שלא תהיה סתם ליצנות וחזק,
ועל זה נאמר כשם שמצווה לומר
דבר הנשמע כך מצווה שלא לומר
דבר שאינו נשמע.

מתוך שיעור ליל שישי פרשת בהעלותך תשפ"ה

שלאנשים יהיה כח לזה, ב"ה אני לא
יושב על החדשות, אבל התקשרו
אלי מארץ ישראל, בשלש בלילה
שהתחילו לצפצף וכו'.

• אבל אנחנו צריכים לדבר עכשיו דברי
חיזוק מהפרשה, כי חז"ל אומרים
'קשה תרבות רעה בתוך ביתו של
אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג',
מלחמה זו היא מלחמה מפחידה
וצריך הרבה להתפלל על זה, אבל
חז"ל אומרים שאם יש לך איזה בעיה
בבית ואתה לא מסתדר שם, ויש שם
תרבות רעה, זה יותר גרוע ממלחמת
גוג ומגוג, ולכן צריך כעת לתת עצות
וחיזוק לבית היהודי [כאן התחיל
ראש הישיבה בשיעור השבועי,
ובעז"ה עוד חזון למועד, וכעת נביא
כמה שאלות שהיו בסוף השיעור].

ש. ראש הישיבה דיבר בשיעור על
חלישות הדעת, שאחרי זה זוכים
למנורה, כפי שרואים אצל אהרן
הכהן שהיה לו חלישות הדעת שלא
היה מבין הנשיאים, והקב"ה נתן לו

• הלילה פרצה מלחמה בארץ ישראל,
עם איראן, ולכן אני רוצה להזכיר
שוב את מה שמוהרא"ש היה אומר
בזמנים כאלו, שכל יום אחרי התפילה
יש להגיד מזמור פ"ג, מאיפה אני
יודע את החדשות, מתקשרים אלי
מארץ ישראל, שהתעוררו בלילה עם
פחדים, צריך הרבה להתפלל על זה,
שלא יהיה ח"ו איבוד נפשות ישראל,
מלחמה זו לא דבר פשוט, צריך
הרבה להתפלל על כך, מוהרא"ש
היה אומר שבתלמודי תורה יגידו
מזמור פ"ג בזמן מלחמה, ולכן אני
מבקש מהמלמדים בכל מקום שיגידו
עם הילדים מזמור פ"ג.

• במזמור זה כתוב מה שהגויים רוצים
לעשות לנו 'אמרו לכו ונכחידם מגוי
ולא יזכר שם ישראל עוד', ואנחנו
מבקשים מהקב"ה שיפר את עצתם,
וזה לא רק על הגויים, גם הערב רב
שלא רוצים שיזכר שם ישראל, גם
עליהם מבקשים מלא פניהם קלון,
צריך הרבה להתפלל על כך, לבקש

מוהרא"ש סיפר על אחד המשפיעים הגדולים בברסלב, יהודי ירא שמים שכבר הסתלק לעולם שכולו טוב, ומוהרא"ש אמר עליו שיש לו חלק בהתקרבות שלו לרבינו, כי הוא הגיע לבית כנסת ברסלב בירושלים [שול] לראש השנה, בשנים שעוד לא יכלו לנסוע לאומן, והיה לו חלישות הדעת כשראה שם אנשים שלא התנהגו בדרך ארץ, ולכן החליט ביום השני של ראש השנה להתפלל בבית כנסת אחר, ומוהרא"ש פגש אותו למחרת, ודיבר איתו 'עשר שעות', ואמר לו, שזה לא ברסלב, ברסלב זה הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן, ולא צריך ללכת מרבינו בגלל דברים כאלו, האנשים שם הם חלק מהאנשים שמגיעים לרבינו להתרפאות, מגיעים לרופא, אבל חסידות ברסלב לא נמצאת באיזה בית כנסת מסויים, אלא בספרי רבינו, ומכאן רואים כמה חבר טוב יכול להציל אותנו מחלישות הדעת.

ש. ראש הישיבה אומר שכשמגיע זמן מלחמה כמו עכשיו צריך להגיד לילדים להתפלל על כך, אבל זה לבד יכול להכניס פחדים אצל הילדים שישמעו שיש מלחמה וכו'?

• ת. אין כזה דבר, אי אפשר להגיד שתפילות מביאים פחד, כך היא דרך התורה, וכך פסק הרמב"ם, שבשעה שמגיע צרה בעולם או מגיפה או מלחמה, חייב כל יהודי להתפלל על כך, ואנחנו רואים את זה בפרשת השבוע, 'וכי תבואו מלחמה בארצכם וגו' ונזכרתם לפני ד' אלוהיכם ונושעתם מאויביכם', יש מצווה להתפלל בעת צרה, וצריך להגיד את זה לילדים, ילדים יקרים יש כעת מלחמה, ואנחנו נגיד מזמור תהלים, ותדעו שאנחנו הולכים להינצל בגלל

את המנורה, שלך גדולה משלהם. מה עושים שהרבה פעמים יש חלישות הדעת, ואחרי זה מגיעים ליאוש, ולא זוכים למנורה?

• ת. לכן צריך את העצות של רבינו, כי חלישות הדעת יכולה להפיל בן אדם, ויכולה להרים בן אדם, וחייבים את ההתחזקות של רבינו בעת חלישות הדעת, גם מה שדיברנו היום בשיעור שר' נתן אמר שצריך לקנא בירא שמים, קנאה זו יכולה להרים את האדם, והאדם המקנא ילמד ממנו וירצה להיות כמוהו, וקנאה זו יכולה גם להפיל את האדם ליאוש, בן אדם יכול להגיד אני בין כה כבר לא יהיה ירא שמים, ולכן צריך את החיזוק של רבינו שירים אותנו.

• חייבים חברים טובים, שנוכל להחיות את עצמינו בעת חלישות הדעת, מוהרא"ש סיפר שהוא פגש את אחד מחסידי ברסלב שסיפר לו שהתקרב לרבינו כי ראה איך שני חברים חסידי ברסלב מחיים אחד את השני, היהודי הזה חיפש מנין מנחה קודם שקיעת החמה, ואמרו לו שבברסלב מתפללים לפני השקיעה, ונכנס לשם להתפלל, וראה שם שנכנס אברך אחד כשפניו חשוכות, וחבירו שואל אותו, האם מותר להיראות כך? הרי רבינו אמר לנו אם נפלת קמת, והחבר שואל אותו, איך אתה רוצה שאני יקום, והחבר עונה לו, אם נפלת תרים את עצמך, אל תישאר שם, תקום, תתרומם, והאברך הזה עומד בצד ורואה איך חבר טוב מרים את חברו, ומזה התקרב לרבינו.

• אני מדבר כעת על סוגי חלישות הדעת שיש בעבודת השם, כשכל כך רוצים להתעלות ונופלים שוב ושוב, אבל גם על החלישות הדעת שעובר על האנשים, מה אני מחפש בברסלב וכדומה, גם על זה עוזר חבר טוב,

התהלים שאנחנו אומרים עכשיו.

• וזה מה שהיה במלחמת העולם השנייה, הצורך ידע את הסוד של תפילה, ולכן עשה את הכל בבלבול הדעת ובסודות שלא יהיה זמן להתאסף ולהתפלל, ורק בארץ ישראל שנודע להם מראש שהצורך מגיע לארץ ישראל, התאספו שם היהודים והרעישו עולמות, כך שמעתי ממוהרא"ש, אני לא מכיר כל כך את ההיסטוריה, אבל מוהרא"ש סיפר שהיו שם כנסי תפילה, אנשים צעקו וזעקו על החיים שלהם, ואז שמע הצורך שהוא מפסיד באירופה, וחזר לביתו, בכל מקום שהתפללו ניצלו ממנו, בשאר המקומות לא ידעו בכלל שהוא מגיע, ולא היה להם זמן להתכנס בבתי הכנסיות ולהתפלל על כך.

• תפילה לא מביאה פחד, תפילה היא מצווה.

ש. מה עושים שאברך הולך לשמחה, וחמיו אומר לו, בא תשב לידי, וזה אומר ששעתיים האברך נעול כמשכון, והאברך כן רוצה קצת להסתובב בשמחה, מה עושים?

• ת. זה תלוי בהמון דברים, כשאני הולך לשמחות של חמי, והוא מראה לי להעלות למעלה לשולחן הכבוד, ואני מבין שהוא רק רוצה לכבד אותי, ואני מסרב בדרך כבוד, ואם חמיו באמת רוצה שישבו איתו וידברו איתו, מותר לשבת איתו קצת, ואחרי זה להסתובב ואחרי זה לחזור, זה בכלל לא אומר שנעולים בלי יכולת לקום, אפשר לכבד אותו גם כך, זו לא שאלה חזקה כל כך...

ש. ראש הישיבה מלמד אותנו שבעת ההתבודדות יש להגיד, שלא רוצים לעשות את העבירה הזאת,

אבל מה לעשות כשהאברך מרגיש שהוא כן רוצה לעשות את זה?

• ת. אז לא הקשבת לכל השיעורים, כי אני מדגיש שחייבים לספר את הכל להשי"ת, ולהגיד לו, רבש"ע אני רוצה לעשות את זה, אבל אני באמת לא רוצה לעשות את זה כי אסור, אבל אני מרגיש שאני כן רוצה ואני נמשך לזה כי הנפש הבהמית מושכת אותי לזה, אבל אני יודע שאסור ואני רוצה להיות ירא שמים. מספרים להקב"ה כל מה שרוצים לעשות, ומספרים את כל ההתלבטויות, עד לפרטי פרטים, עם בן אדם אסור לדבר כך, אבל להקב"ה מספרים בדיוק מה שרוצים ומה שנמשכים, אבל יודעים שבאמת לא רוצים, וכשמספרים הכל להקב"ה, כל הרע יוצא מהבן אדם.

• אפשר לשלוח לו לשאול את השאלות במשך השבוע, אולי אפשר למכור את הזכויות של השאלות למי שיתרום לכולל... כל מי שרוצה לשאול יכול לשאול.

• אין לי כח למלחמות האלו, אני יושב בבית, ואנשים צעירים מתקשרים שמתעוררים כלילות עם פחדים.

• רבינו אומר שהטפשות היחידה נשארה אצל המדינות, שהם רבים זה עם זה ושופכים דם לחינם, יש מלחמות כעת בין מדינות, מאות אלפים חיילים כבר נהרגו, וממשיכים במלחמה, בגלל שרוצים עוד חלק קטן במדינה, לכן מוכנים לשפוך דם.

• ועכשיו מתחילים לטעון אצל הערב רב, שהם מצילים אותנו ממדינת איראן, מי הדליק אותם, מי גרם לכן שאסור לאיראן להחזיק נשק גרעיני, רק בגלל שהם מסיתים נגדם ונגד הערבים, מאוד קשה לשמוע איך אנשים מדברים 'אנחנו' תקפנו באיראן, אנחנו תקפנו את הנשק

הבית, והאורח הלך לבעל הבית והעיר אותו משנתו ואמר לו שיש שריפה, ובבוקר אומר הבעל הבית בבית מדרש, נס שהכנסתי אורחים לביתי, כי הם העירו אותי והצילו אותי ממוות, והאמת היא שבלי האורחים לא היה שריפה, אותו דבר זה כן, יש כאלו שאומרים נס שיש להם צבא, למה צריך צבא, אחרי שהם הדליקו את האש, הם צריכים צבא...

מה שנשאר לנו לעשות כעת, זה רק להתפלל אל הקב"ה, להתפלל שמישיח יבוא, ואנחנו נמשיך לעסוק בתורה ובתפילה.

הגרעיני, מי זה אנחנו? אנחנו יהודים בגלות שיש לנו תורה ויש לנו את הקב"ה, זה מה שאנחנו!

- ואז מתחילים לשאול את השאלות החכמות, מה אתה רוצה, שנעזוב עכשיו את כל המדינה? זו שאלה טובה, אבל אל תגיד 'אנחנו' תקפנו, 'אנחנו' זה רק החומש והגמרא, זה מה שיש לנו, ו'אנחנו' מחכים שמישיח יבוא עם החמור, ולפני זה נשמע מאלהיה הנביא שמישיח מגיע.
- בספר 'על הגאולה ועל התמורה' מביא הרה"ק מסאטמאר משל על כך, שהיה יהודי שהכניס אורחים לביתו, ובאמצע הלילה האורח שרף לו את

שו"ת אחרי שיעור ליל שישי נשא תשפ"ה

מדברים משהו פרטי, מותר להגיד לה: עכשיו ההורים מדברים משהו פרטי. תמיד כשאני מגיע הביתה ואני מדבר עם אשתי, באים כל הילדים במנוסה ורוצים להאזין, ואם יש לי לדבר משהו פרטי, אני בדרך כלל לא אומר להם שילכו, אלא אני נותן לכל אחד איזה תפקיד מה לעשות, אתה תצחצח שיניים, ואתה תנקה נעליים, וכך כולם מסתלקים... ואם אין ברירה אני אומר להם שעכשיו אני רוצה לדבר כמה דקות בצורה פרטית, אפשר לדבר עם הילדים כמו עם מבוגרים, הם מבינים.

ש. האם אפשר השנה לסמוך על יציאה לאומאן במוצאי שבת לפני ראש השנה?

ש. מה יעשה מלמד, שאבא שלו מתקשר אליו שיקח אותו בדחיפות לאיזה מקום, והוא באמצע התלמוד תורה, האם לעזוב את התלמוד תורה וללכת לעזור לאביו?

- ת. אתה צריך לשוחח איתו על זה, ולראות אם זה באמת מקרה חירום כל כך שצריך להשאיר את הכיתה, ואפשר לעזור להם לחשוב על פתרונות, אולי אח אחר יכול לקחת אותו, אולי אפשר לשלוח לו מונית.

ש. מה עושים כשאחד הבנות תמיד מגיעה כשההורים מתיישבים לדבר על משהו, כי היא חושדת שמדברים עליה?

- ת. אפשר לתת לה להקשיב לשיחה, והיא תראה שלא מדברים עליה, ואם

• ת. אני הייתי שואל את השאלה

השם אם הזמן זה עובר, לא לריב עם זה, וכמובן להוסיף הרבה תפילות, היה לי המון סיפורים אצל מוהרא"ש על דברים כאלו עם ילדים, ותמיד הוא ענה כך, לא לעשות עסק מזה, ולהעלים עין, ואני הוספתי שצריך לתת לילד הרבה מילים טובות על כך, זה משהו שלא ממש שמעתי ממוהרא"ש, וכנראה הבנתי כך מספרי מוהרא"ש, כי אין לי שכל שלי, אני הלכתי כמה פעמים לשאול את מוהרא"ש על דברים כאלו ואמר לי לא להתייחס, גם אצל הילדים שלי וגם אצל התלמידים, ואני התחלתי לרומם את הילדים על כך וזה נעלם, למשל ילד שנטל ידיו המון פעמים, אמרתי לו כמה שהוא ילד טוב שכל כך נזהר בנטילת ידיים, וכמה הוא מרבה קדושה וטהרה, והוא עזב את זה תוך תקופה, העצה היחידה לקטנות הדעת, זה כבוד...

ש. מה לעשות עם ילד שמרטיב?

• ת. אם הילד לא מתעורר בלילה ולכן הוא מרטיב, חס וחלילה לדבר מזה, חס וחלילה להעיר לו, עד החתונה זה יעבור לו בעזרת השם, יש לי המון סיפורים על כך, חס ושלום לפגוע את הילד בזה, אפשר להזכיר לו לפני השינה שיצא לשירותים, ואפשר לבקש ממנו שילבש משהו לפני השינה שלא ירטיב את כל המיטה, את זה אפשר לדרוש מהילד, שיהיה אחראי למעשיו, האמא לא צריכה לכבס כל יום את כלי המיטה שלו, אבל ח"ו להגיד לילד שיטפל בזה לבד ושינקה לבד, מה הוא אשם, הוא אונס גמור, אבל שילבש איזה הגנה, ואם הוא שכח ללבוש מותר לקנוס אותו על כך, כי על זה הוא צריך להיות אחראי.

• אצל ילד גדול זה כן כדאי ללכת לרופא, כי לפעמים אפשר לתקן את

האחרת, האם כדאי להגיע כל כך מאוחר לאומאן, כי זה נכון שיש אפשרות להגיע לראש השנה אם יוצאים במוצאי שבת, לכאורה אפשר להגיע בזמן, שמעתי שרוצים לעשות צ'רטר במוצאי שבת לקישינוב, אבל השאלה היא האם זה כדאי, למה שתגיע אחרי דרך כל כך קשה, בערב ראש השנה, ותישן שם בכל ה'ראש השנה', אני יכול להבין אברך בשנה ראשונה שקשה לו לנסוע, ולפעמים זה או לנסוע או לא לנסוע, ולכן שווה לנסוע במוצאי שבת העיקר שיסע, אבל באופן כללי אני לא מבין למה להגיע ברגע האחרון, רק מי שממש ממש אין לו ברירה, יכול לנסוע במוצאי שבת, אני חושב שכדאי להגיע יום יומיים לפני ראש השנה, חוץ ממקרה שאם תסע לפני שבת זה יגרום שלא ירצו בכלל בבית שתסעו, ואז כדאי לנסוע במוצאי שבת.

ש. מה עושים שיש ילד שמרבה לבכות, האם להתייחס אליו יותר?

• ת. רבינו אומר שזה בריא לילדים לא יותר מדי לפנק אותם, כי לא גדלים בריאים כשנותנים להם יותר מדי, אני מבין מהשאלה שלך, שאתה שואל את זה על ה'בן יחיד' שלך, וכמובן שכשיש רק ילד אחד, מאוד מפנקים אותו, ואוטומטי הוא גדל ילד מאוד רגיש, אבל אי אפשר ברגע אחד להפסיק לפנק אותו, אבל עם הזמן תתחיל לגדל אותו בצורה בריאה, מותר לילד לבכות, הבכי מאוד בריא לילדים, אסור ח"ו לפגוע בילדים ולצער אותם, אבל אם רוצים משהו ובוכים לא קרה כלום.

ש. מה עושים עם ילד שיש לו כל מיני נעדרועץ?

• ת. בכל סוגי הנעדרועץ והכפייתיות והחומרות, יש להעלים עין, ובעזרת

וניקתה אותה, שאף אחד לא יקלוט והיא לא תתבייש.

• אם תבייש את הילד על זה שהוא הרטיב, ההרטבה תעבור בסוף, אבל את הנפש לא תוכל להחזיר, הילד יצטרך ללכת לטיפולים כל החיים, חושבים שילדים קטנים לא מבינים, הם אולי לא יכולים לעשות מה שילדים גדולים יודעים לעשות, אבל יש להם נפש ויש להם כבוד, יש לי ילד קטן בן 3 שיושן בלילה עם מוצץ, וכעת הגיע להתאכסן אצלי אחד הילדים שלהורים שלו היה חתונה בעיר אחרת, והבן שלי אומר לי לפני השינה, שהיום הוא לא לוקח מוצץ, הוא סך הכל בן שלש, אבל יש לו כבר את התבונה והכבוד, אמרתי לו שאין לו בכלל מוצץ ולא מדברים מזה, כי גם לילד קטן יש נפש, וצריך להיזהר בכבודו.

• אם זה קורה גם ביום, אני כן מציע ללכת לרופא, כי לפעמים במשהו קטן אפשר לטפל בזה, אבל אם זה בגלל שהילד קצת רדום וחולמני, לא להיבהל מזה, אברך אחד הגיע אלי לאחרונה שיש לו ילד גדול שהוא כבר לפני הבר מצוה, וניסה את הכל ולא הצליח, אמרתי לו שלא יעשה כלום, זה יעבור בעזרת השם.

• למה אתה מביא לילדים שלך ד' מינים, ואתה מכניס אותם לסוכה, אבל תפילין אתה לא קונה לו עד הבר מצוה, כי חוששים שמא יתלכלך, חז"ל כבר הבינו שעד הבר מצוה זה עוד מצוי שהילד יתלכלך ואין זה כבוד התפילין.

• אני כל כך נהנה שהכל כאן זה שיחת מלמדים, יש כאן עוד ועוד מלמדים בכל תלמודי התורה, ככה נוכל לספר לכל הילדים בכל העולם שיש הקב"ה בעולם, מספרים שה' בעל התניא' אמר לרבינו, שיש

זה עם משהו קטן, אבל אם הרופא אומר שהכל בסדר, מזכירים בלילה שיצא לשירותים וזהו, לא אומרים לו כלום, כי אם פוגעים בנפשו של הילד אי אפשר לתקן את זה, כי את הבעיה עצמו אפשר לתקן, יש כדורים לכך, ויש הרבה דברים, ועל פי רוב זה עובר לבד, אבל את הנפש אי אפשר לתקן, כל החיים תעבוד לתקן את זה.

• אצלינו במוסד מאוד מאוד נזהרים אצל הילדים הקטנים אם הם הרטיבו או התלכלכו, רק על זה לבד שווה לשלוח את הילדים למוסד אצלינו, כי אני שמעתי מאחד האברכים שעובד אצלך במוסד, וסיפר לי שילד אחד התלכלך, והמלמד דחף אותו וצעק עליו איכסה, פגעו בילד לעולמי עולמים, היה לי פעם תלמיד שלא הצלחתי להוציא ממנו מילה, עד שנודע לי שהמלמד שלו אמר לו לעמוד בפינה כשהוא התלכלך, וכל הילדים היו צריכים לצעוק עליו שהוא מסריח.

• אצלינו כל כך נזהרים בזה, כל שבוע אני מקבל סיפור כזה, שבוע שעבר קיבלתי מכתב מארץ ישראל, מהבית ספר בבני ברק, היתה שם ילדה שעמדה בפינה, ולא הגיעה לשבת עם כולם, אף שאמרו לה כמה וכמה פעמים לבוא לשבת בשולחן, ומינינו עכשיו מנהלת למוסדות בארץ ישראל, והמורה הגיעה להגיד למנהלת שהילדה מתחצפת ולא מגיעה לשבת בשולחן, אולי צריך לתת לה איזה סטירה קטנה, המנהלת הגיעה וגם אמרה לה שתבוא לשולחן, וראתה שהיא לא רוצה לבוא, היא החליטה שלא להעניש אותה, אלא לגשת אליה ולדבר איתה, היא ניגשה אליה מאוד קרוב, ואז היא הריחה את הריח, היא מיד הבינה שהילדה מתביישת לבוא ליד החברות, מיד היא הוציאה אותה בצורה יפה

מה הסיבה שהילד לא זוחל, תשלח לו כמה דולר לצדקה, תניח את הילד שלך.

ש. האם אפשר לתת לילד תרופת הרגעה שירדם ויכול לישון?

• ת. היית רוצה שיעשו את זה איתך? אם הילד משתולל, אומרים לו יפה שיכנס למיטה, והוא ירגע, אומרים לו שוב ושוב, מחנכים אותו לכך, אם תתן לו כדורים אתה לא מחנך אותו, צריך ללמד אותו דרך ארץ.

ש. מה עושים עם ילד שנושך את אח שלו?

• ת. אסור שיקרה דבר כזה, אולי הוא לא יודע איך מרגישים כשמקבלים נשיכה, אפשר ללמד אותו שירגיש את זה... מוהרא"ש סיפר שפעם אחת היה הרה"ק מסאטמאר באמצע קבלת קהל, ואשה נכנסה אליו לחדר, ובכתה שבעלה נותן לה מכות, היא הרימה שרוולה להראות סימנים, הצדיק מיד הזיז את ראשו כי אסור לראות, והצדיק מיד עצר את הקבלת קהל, ואמר לגבאי ר' יוסל שיקרא לאברך, האברך הגיע והרבי לקח את המקל ונתן לו מכות, והאברך שאל, למה הרבי מרביץ לי, ענה לו הצדיק, כנראה שאף פעם לא קיבלת מכות ואתה לא יודע שזה כואב, רציתי שתרגיש מה מרגישים כשמקבלים מכות. זה מעניין שאני מגיע מסאטמאר, ואת הסיפור הזה לא שמעתי בסאטמאר, רק ממוהרא"ש.

ש. מה עונים לילד שאומר: אני מבקש משהו מהקב"ה כל כך הרבה זמן והקב"ה לא נותן לי?

• ת. עונים לו, תבקש שוב, עונים לילד בדיוק את מה שאני עונה על שאלה כזאת למבוגרים, מבקשים שוב מהקב"ה.

לו רבבות תלמידים, כי הוא אומר לכל התלמידים שלו להיות מלמדים, וכל מלמד אומר לילדים שיכניסו כסף לצדקה להתקשר לצדיק, ונמצא שכולם קשורים אליו. מה זה תלמוד תורה? תלמוד תורה זה מקום שיושב שם מלמד עם לב, ורק אומר לילדים שוב ושוב שיש הקב"ה בעולם.

• אני רואה שיש כאלו שנבהלים שאולי המוסד בויליאמסבורג הולך להיסגר, אחרי שכולם עוברים לגור בקריה, אני רוצה להגיד לכם שהמוסד יסגר רק אם לא יהיה כאן אף אחד, כל עוד שיהיה כאן ילד אחד יהיה כאן מלמד שישב איתו, ומי שצריך שיהיה אוטובוס יפה ומלווה שמחכה בבוקר ואומר יפה בוקר טוב כי ההורים רואים, ואחרי זה פוגעים בילדים, אז תחפשו באמת מקום אחר, כי כאן רק שומרים על נפש הילד, לי לא יכולים למכור שטויות, כי אני הייתי מלמד במוסד הכי טוב, ואני יודע מה קורה בפנים בחדר המלמדים.

• צריך לדעת שכל הדברים וכל הבעיות בסוף נעלמים כלא היה, גם הילד שמכניס אצבע בפה, וגם הילד שמרטיב, וגם הילד שקשה לו ללכת, בסוף כולם יתחתנו ויהיו בריאים בגופם והכל יהיה בסדר, אבל אם ח"ו פגעו בנפשם, ירחם השם, כשהיינו ילדים וקיבלנו מכה, היו אומרים הסבתות, 'עד החתונה זה יעבור', אני לא יודע בדיוק מאיפה הם לקחו את זה, ומה המקור לזה, אבל התשובה הזאת נכונה, לפעמים מגיע אברך ואומר שמישהו אמר לו שאם הילד עוד לא יכול לזחול בגיל זה וזה, זה סימן שהוא לא מפותח וחייב ללכת לטיפול, אמרתי לו שיכול לתת כסף למטפל, אפשר לתת לו צדקה לצרכי שבת, אבל שיעזוב את הילד, מישהו אומר שאפשר להתקשר לארץ ישראל לאיזה חכם והוא יגיד בטלפון

עוד מעט אבא מגיע ואני אספר לו הכל, וזה יעזור.

ש. לא מספיק להגיד לילד שוב ושוב?

• ת. לפעמים עוזר רק זה שמדברים לילד שוב ושוב, ולפעמים צריך קצת לחנך את הילד, שיזהר לא להתחצף.

ש. מה עושים כשהאמא לבד בבית והילד מתחצף והיא לא יכולה להסתדר?

• ת. כשאתה מגיע הביתה אתה תחנך את הילד, ואתה נותן לו סטירה קטנה על היד, שלא מתחצפים לאמא, תגיד לה שהיא באמת לא יכולה להסתדר לבד, אבא ואמא מסתדרים יחד בגידול הילדים, האמא יכולה להגיד,

לשמיעת השיעורים

קול ברסלב: 1212-444-9191

– פנימי –

יוצא לאור על ידי תלמידי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו

להערות והארות: ushiseb@gmail.com